

Izlaganje supervizora za Brčko dr Raffija Gregoriana na konferenciji za štampu održanoj 16. februara 2010. godine u Kancelariji za implementaciju Konačne odluke za Brčko

Sljedeće sedmice politički direktori Upravnog odbora Savjeta za implementaciju mira sastaje se u Sarajevu kako bi razmotrili situaciju u Bosni i Hercegovini.

Skoro tačno 5 mjeseci prošlo je od kada je visoki predstavnik donio odluke sa ciljem da se stvore uslovi za okončanje supervizije u Brčkom postupajući u stvarima u kojima država i entiteti nisu postupali.

Ti uslovi bili su ili postavljeni prije 11 godina kada je donijeta Konačna odluka – kao što su oni koji se tiču entitetskog državljanstva ili međusobnih potraživanja – ili je do njih došlo zbog toga što država i entiteti nisu uzimali u obzir Brčko i Konačnu odluku kada su postupali u oblasti električne energije ili raspodjele sredstava od sukcesije bivše SFRJ.

Razgovori sa entitetima o izmirenju međusobnih potraživanja su nastavljani, a sa isplatom sredstava od sukcesije koja pripadaju Brčkom počelo se prije nekoliko sedmica u skladu sa državnim zakonom. Međutim, pitanja u vezi sa entitetskim državljanstvom i uključivanjem Brčkog u sistem električne energije u BiH i dalje su blokirana od strane vlade u

Banjaluci predvođene SNSD-om.

U međunarodnim krugovima, svi smo se nadali da će koalicija predvođena SNSD-om ispoštovati Konačnu odluku za Brčko do prošlog novembra i na taj način omogućiti da se donese odluka o okončanju supervizije. Umjesto toga, konfrontacija SNSD-a sa međunarodnom zajednicom je eskalirala time što je pozivano na referendum i prijećeno da će biti povučeni zvaničnici iz državnih institucija.

Međutim, nadajući se da bi do napretka moglo doći bar po pitanju Brčkog, u protekla dva mjeseca, uz podršku Savjeta za implementaciju mira, bio sam u kontaktu i sastajao sam se sa visokim zvaničnicima SNSD-a i RS kako bismo odgovorili na bilo koja opravdana pitanja ili bojazni koje su imali u vezi sa državljanstvom i električnom energijom i kako bih apelovao na njih da ispoštuju ono što je potrebno te mi na taj način omoguće da obavijestim Arbitražni tribunal da je Konačna odluka ispunjena.

Usvajanje izmjena Zakona o državljanstvu, koje je donio visoki predstavnik, od strane Narodne skupštine RS prošle sedmice kojim je stanovnicima Brčkog omogućeno da promijene svoje entitetsko državljanstvo u skladu sa stavom 1 Aneksa Konačne odluke iz 1999. godine, premda kasni skoro 11 godina, pozitivan je korak koji nam je dao nadu da bi koalicija predvođena SNSD-om mogla da uradi isto i povodom izmjena u vezi sa električnom energijom. Ambasadori Upravnog odbora Savjeta za implementaciju mira i ja smo ih podržali u tome.

Nažalost, iz razloga poznatih samo koaliciji predvođenoj SNSD-om u kojoj su DNS i SP, oni i dalje odbijaju da dopuste Brčkom da bude dio pravnog regulatornog okvira za snabdijevanje električnom energijom, distribuciju i prenos u BiH. Na taj način su svjesno odlučili da spriječe RS da ispuni svoje posljednje zakonske obaveze, koja se na taj način i dalje «ozbiljno ne pridržava» Konačne odluke za Brčko i suprotstavlja Dejtonu.

Šta je, međutim, problem sa električnom energijom? Zašto je visoki predstavnik morao da reaguje u septembru?

Prije nekih šest godina, kada je BiH radila na ispunjavanju zahtjeva EU kako bi uspostavila tržište električne energije na državnom nivou, Brčko je bilo izostavljeno. Tokom proteklih šest godina, RS je snabdijevala Brčko električnom energijom zadovoljavajući 100% njegovih potreba, ali je takav aranžman u potpunosti bio van zakona i okvira za ostatak zemlje. Električna energija je isporučivana po osnovu «memoranduma o razumijevanju» koji su se zasnivali na političkoj dobroj volji RS.

To je značilo da u slučaju bilo kakvog spora sa RS oko cijena snabdijevanja, ništa ne bi moglo da se riješi putem suda. Snabdijevanje Brčkog električnom energijom je bilo predmet političkog hira, a ne zakona. Nadalje, javno komunalno preduzeće u Brčkom nije imalo licencu da kupuje električnu energiju. Ukratko, time što je isključeno iz regulatornog okvira za BiH, Brčko je bilo energetski vazal Banjaluke, što, uzimajući u obzir svu priču u vezi sa referendumom tokom protekle četiri godine, nije aranžman koji pruža sigurnost u pogledu nezavisnosti Distrikta nakon okončanja supervizije.

Krajnji rezultat radnji koalicije predvođene SNSD-om je da se kazne stanovnici Brčkog time što će se povećati cijene na taj način što će Brčko ostati van pravnog regulatornog okvira za električnu energiju u BiH.

Oni su to uradili na dva načina. Prvo su nezakonito spriječili Državnu regulatornu komisiju za električnu energiju da izda Brčkom licencu za kupovinu električne energije i spriječili ga da utvrdi tarife za cijene električne energije u Brčkom.

Kao drugo, time što su spriječili primjenu zakona koje je donio visoki predstavnik, onemogućili su stanovnicima Distrikta Brčko da im električna energija bude isporučena kao javna usluga, tj. oni hoće da osiguraju da ne postoji zakonska

obaveza za isporučivanje električne energije Brčkom!

Nadalje, time što su odbili da ispoštuju zakon, koalicija predvođena SNSD-om je takođe namjerno onemogućila Brčko da zaključi ugovor sa Elektroprivredom RS da dostavlja 100% električne energije Brčkom tokom cijele godine. To znači da stanovnici Brčkog ne samo da će morati da plaćaju više cijene električne energije koju naplaćuje RS ove godine, već će morati da plaćaju više cijene zbog potrebe da nabavljaju električnu energiju od drugih isporučilaca. Suština je da će stanovnici Brčkog morati da plaćaju više cijene električne energije zbog postupaka SNSD-a.

Sjetićete se da sam u decembru rekao da neću dozvoliti da Brčko bude predmet energetske ucijene.

Tokom mog sastanka sa direktoricom EPRS i visokim zvaničnicima SNSD-a, uključujući i gradonačelnika Pajića, postalo je jasno da postoje drugi razlozi zbog kojih žele da ostane na snazi prethodni način snabdijevanja Brčkog električnom energijom koji nije u skladu sa vladavinom prava. Tokom tog sastanka, direktorica EPRS je zaista i zaprijetila da će povećati cijene za Brčko čak i više od onih koje su bile najavljene za stanovnike RS.

Zašto? Zato što, po sopstvenom priznanju, uvijek su stanovnicima Brčkog naplaćivali više nego stanovnicima RS. Potpuno je nejasno na koji način je ta cijena obračunavana. Jedno od mogućih objašnjenja bi bilo da je stanovnicima Brčkog dva puta zaračunavana cijena distributivnih troškova.

Jasno je da neki ljudi žele da sačuvaju mogućnost da vam dva puta naplate istu stvar.

To neću dopustiti.

Stoga ću naložiti da se preduzmu sljedeće mjere:

Prvo, Distrikt će iz rezervi obezbijediti potrebna finansijska

sredstva kako bi subvencionirao bilo kakvo povećanje cijene koje premašuje uobičajeno, utvrđeno povećanje cijene za 2010. godinu, a prioritet će biti dat socijalno ugroženima.

Drugo, utvrdiće se bilo kakva građanska i krivična odgovornost gđina Vladimira Dokića, predsjedavajućeg Državne regulatorne komisije za električnu energiju, uključujući moguću odgovornost gđina Dokića za finansijsku štetu koju je po Distrikt izazvao svojom opstrukcijom državnog zakona. Činjenica da se predsjedavajući državnog nezavisnog regulatora opredijelio da se povinuje političkim nalogima ne samo da je sramna već takođe predstavlja odgovornost za nepoštovanje važećih zakona.

Treće, biće izvršena revizija cijena električne energije koju je EPRS isporučila Brčkom za posljednjih 5 godina kako bi se utvrdio iznos koji bi Distrikt Brčko platio da je bio tretiran kao tarifni potrošač. Odlukama visokog predstavnika stanovnicima Brčkog je omogućeno da budu tretirani kao tarifni potrošači a time kao i svi ostali stanovnici u BiH. Kada se izvrši revizija, tada ću biti u mogućnosti da procijenim u kojoj mjeri je EPRS zloupotrijebila to što snabdijevanje Distrikta električnom energijom tada nije bilo regulisano na odgovarajući način.

Četvrto, kada činjenice budu jasno utvrđene, razmotriću sve opcije u vezi sa tim da Distrikt Brčko ponovo bude finansijski cjelovit, tako da će sva finansijska sredstva potrebna da se plati povećanje koje premašuje uobičajeno povećanje cijene u rezerve Distrikta nadoknaditi oni koji su odgovorni za dodatne troškove. Stanovnici Brčkog ne bi trebalo da moraju da plaćaju cijenu za druge koji se bogate kršeći zakon.

Nemojte da vas prevare oni koji će pokušati da sugerišu da je za povećanje cijena električne energije ogovoran bilo ko drugi osim onih koji su danas na vlasti u RS. Koalicija predvođena SNSD-om imala je pet mjeseci da ispoštuje odluke visokog predstavnika, a ja sam čak ponudio opcije za izmjenu ugovora

ukoliko bi ona to uradila. SNSD je odlučio da to ne učini, bez obzira i na apel Upravnog odbora Savjeta za implementaciju mira u pisanoj formi. Ovo jasno ukazuje na to da RS ima poseban interes da opstruiše integrisanje Brčkog ne samo u sistem snabdijevanja električnom energijom već i u sistem prenosa električne energije i gasa. Ovo je vjerovatno zbog namjera koje su navedene u dokumentima Narodne skupštine RS da se privatizuje mreža optičkih kablova koja je sastavni dio državnog sistema prenosa električne energije.

Na kraju, iskustvo Brčkog sa preplaćivanjem električne energije zbog toga što je isključeno iz pravnog okvira služi kao jasno upozorenje u pogledu izgradnje bilo kakvog gasovoda kroz Distrikt Brčko bez potrebne koordinacije. Nepostojanje odgovarajućeg pravnog okvira u sektoru gasa zloupotrebljava se na štetu svih građana, uključujući i one koji žive u Distriktu Brčko. Postoje jasne naznake da koalicija predvođena SNSD-om želi da kontroliše snabdijevanje gasom kroz Brčko na isti način kao što to rade sa električnom energijom, a stanovnici Brčkog će ponovo platiti cijenu.

Ugovor o energetske zajednici koji je BiH kao strana potpisala u Atini, obavezuje sve strane da uspostave jedinstven prostor za trgovinu električnom energijom i gasom. Iako je preuzela tu međunarodnu obavezu, BiH nije uspostavila jedinstven regulatorni okvir za energiju – a njime je obuhvaćen i gas – u okviru svojih granica. Uprkos brojnim upozorenjima, ovaj zadatak nije ispunjen zbog opstrukcija od strane RS.

Dozvolite mi da iskoristim ovu priliku da obavijestim sve relevantne entitetske i državne vlasti: Distrikt Brčko, koji je po svojoj prirodi «međuentitetska» teritorija, podrazumijeva da država ima obavezu navedenu u članu III, stav 1 Ustava Bosne i Hercegovine. To znači da će izgradnja bilo kakvog gasovoda kroz Brčko bez odgovarajućeg pravnog i regulatornog okvira i koordinacije, biti u velikoj mjeri upitna u pogledu Ustava, Dejtona, Konačne odluke iz 1999.

godine i dopune Konačne odluke iz 2007. godine.

Dozvolite mi sada da sa vama podijelim ono što sam rekao čelnim ljudima ovdje u Brčkom i u Banja Luci: najlakši, najbrži i najzakonitiji način da se riješi ovaj problem je da odluke visokog predstavnika budu objavljene u Službenom glasniku. Kao što sam vam već objasnio, ponuđena im je mogućnost da ih usvoje u Narodnoj skupštini RS, a oni su to odbili. Mislim da se svi nadamo da je ovo jednokratni problem i da će u pripremama za narednu godinu ispoštovati zakon i ugovoriti odgovarajuće zakonsko snabdijevanje električnom energijom za Brčko.

Hvala vam.